

[K] **VOOR ELK PROJECT EEN NIEUWE STIJL.
HET EIGENZINNIGE OEUVER VAN MILAN HULSING**

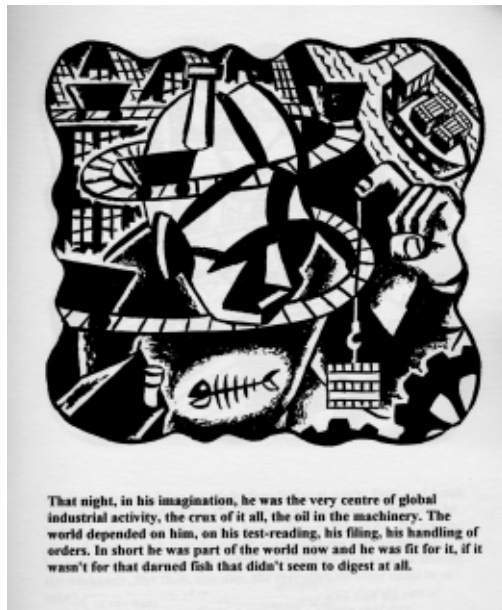
In de jaren negentig van de vorige eeuw ontstond in Nederland binnen de stripwereld een alternatieve beweging die haar strips vanuit een meer persoonlijke invalshoek bekeek, los van de gangbare reeksen, tijdschriften en tekenstudio's. Heel wat albums werden door de auteurs in eigen beheer uitgebracht. Met het ontstaan van het tijdschrift *Zone 5300* in 1994 kregen deze alternatieve strips een forum dat aanleunde bij vergelijkbare internationale stromingen. Het beeldverhaal in Nederland bleek breder te kunnen gaan dan de klassiekers *Sjors & Sjimmie* en *Jan, Jans en de Kinderen*. In 1994 studeerde de Amsterdammer Milan Hulsing ook af aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam. Al van jongs af aan had hij een grote voorliefde voor het stripverhaal. Met de toenemende diversiteit in het stripaanbod in Nederland zag hij kansen om zijn verhalen te publiceren. Samen met zijn medestudenten Michiel de Jong, Luuk Bode en Chris Berg bracht hij in 1995 *From Beyond the Fridge* uit in eigen beheer, met hoofdzakelijk verhalen van de vier jonge alumni zelf. De komst van *Zone 5300* was voor Hulsing de gelegenheid bij uitstek om ook daar korte verhalen te publiceren. Tot vandaag is hij nauw betrokken bij het tijdschrift en werkt hij er op regelmatige basis aan mee.

Toch is Milan Hulsing geen auteur die zich exclusief aan strips wijdt. Zijn interesses liggen ook bij film en in het algemeen bij alles wat neigt naar camp en pulp. Die brede interesse beïnvloedt zonder twijfel de thema's en de stijlen in Hulsings verhalen. Hij kiest voor elk verhaal de grafische stijl die automatisch bij hem opkomt wanneer hij een opzet voor een nieuwe strip maakt. Dat maakt het moeilijk om Hulsing in een hokje te plaatsen, wat uitgeverijen wel graag doen voor een betere verkoopbaarheid. Tegelijk zorgt het heterogene karakter van zijn strips ervoor dat Milan Hulsing lange tijd wat onder de radar van de liefhebbers bleef hangen en dat hij geen grotere bekendheid kon verwerven.

In 1999 debuteerde hij op een manier die aansloot bij zijn eerder grillige parcours. *De Grote Man* was een verhaal dat als mini-album een plaats

Pagina 1 uit *De grote man* (2000) van Milan Hulsing.

Pagina uit het verhaal 'De Bloedelozen' (album: *Wat Fred niet wist*, 2004) van Milan Hulsing.

kreeg in de Pincet Reeks van Hanco Kolk en Peter De Wits uitgeverij De Plaatjesmaker. Voor Michiel de Jong schreef Hulsing bovendien een ander Pincet-verhaal, *Ode aan Wilhelm*. Ondanks het bescheiden formaat van deze uitgaven maakten ze beide meteen indruk. Stilaan groeide de bekendheid van zijn werk ook buiten de landsgrenzen, wat leidde tot de opname van een verhaal in de bundel *Comix 2000*, waarin de Parijse uitgeverij L'Association een schat aan internationale verhalen publiceerde ter gelegenheid van de millennium-overgang. Door het grote aanzien van L'Association als toenmalig internationaal vlaggenschip van de alternatieve strip was de publieke belangstelling voor *Comix 2000* heel groot. De vraag naar langer werk van Milan Hulsing begon toe te nemen.

In interviews uit die periode beklemtoonde Hulsing dat hij moeite had met het maken van langere verhalen. Het viel hem zwaar om voor langere tijd de focus te richten op één verhaal en één stijl. Het bleef dan ook voorlopig bij korte verhalen. In 2004 verscheen bij de uitgeverij van *Zone 5300* een eerste bundel met verhalen onder de titel *Wat Fred niet Wist*. In deze bundel toonde Hulsing dat hij verschillende stijlen beheerst. De invloeden van

Charles Burns en Daniel Clowes waren duidelijk aanwezig, maar tegelijk werkte hij in het verhaal *De Bloedelozen* in de stijl van de houtsneden van Frans Masereel, of ging hij elders heel diep in het benaderen van de strakke klare lijn van collega Michiel de Jong. De reacties op dit eerste volwaardige album waren unaniem lovend en Hulsing ontving in 2004 een eerste Stripschappening, een van de meest prestigieuze onderscheidingen in de Nederlandse stripwereld.

Ondertussen bleef Milan Hulsing ook actief in de animatiefilm en als illustrator. Hij werkte aan animaties voor korte films als *Topor et Moi* van Sylvia Kristel (2004) en *Nou, dat was het dan!* van Dick Rijneke (2005). Tegelijk voerde Hulsing zelf de regie voor *Magic Show*, een voorfilm die in verschillende Nederlandse bioscopen gebruikt werd. Na *Magic Show* verlegde Hulsing de focus meer op stripwerk, afgewisseld met illustraties en korte strips voor media als *Schokkend Nieuws*, *Zone 5300* of *NRC Handelsblad*. Verder neemt hij ook nog altijd de rubriek *Fool's Gold* in *Zone 5300* voor zijn rekening, waarin alternatieve en subversieve pulp de boventoon voert en Hulsing met kompaan Frits Jonker onbekende parels aan de lezer blijft

voorstellen. Met zijn andere vaste partner Michiel de Jong maakte Hulsing in 2008 het eerste deel van de reeks *Lana Planck*. *Operatie Hanuman* is tot vandaag echter het enige album dat in de reeks verscheen, hoewel Hulsing zelf in 2012 al verklaarde dat het scenario voor het tweede deel klaarligt om door de Jong te worden getekend. Voor *Operatie Hanuman* kregen de auteurs in 2008 ook een Stripschappenning, hoewel de reacties van pers en publiek op dat album toch veeleer gemengd waren.

In 2006 was Hulsing naar Caïro verhuisd omdat zijn vrouw er ging werken voor de Nederlandse ambassade. Hij besloot zijn ervaringen daar te verwerken in een eerste langer verhaal. In de novelle *Al-Khaldiya* (naar het Engels vertaald als *Over the Bridge*) van de Egyptische auteur Mohamed el-Bisatie vond hij de geschikte toon om de plaatselijke situatie te verwerken: in een allegorisch verhaal. Zo kon hij voorkomen dat hij verplicht werd het standpunt van de outsider in te nemen. Via een allegorie kunnen immers pijnlijke thema's op een meer verholde manier toch aangekaart worden. Uiteindelijk verscheen in 2012 *Stad van Klei*, Hulsings bewerking van de Arabische novelle *Al-Khaldiya*. De beklemmende sfeer en de beklijvende manier waarop hij in zijn graphic novel de groeiende hallucinaties van de ambitieuze ambtenaar Salem beschreef, raakten een gevoelige snaar bij pers en publiek. Vertalingen naar het Frans en het Spaans volgden. Het succes stimuleerde Hulsing om sterker in te zetten op strips. Toch duurde het nog drie jaar voordat met *De Aanslag* (2015) de opvolger verscheen.

Voor dit nieuwe project paste Milan Hulsing zijn tekenstijl opnieuw aan. Met veel oranje- en bruintinten benadrukt hij de broeierige sfeer waarin de klassieke roman van Harry Mulisch baadt. Hij gaat op een geheel andere manier te werk dan Dick Matena, die in zijn bewerkingen van romans (zoals *De Avonden* van Gerard Reve of *Kaas* van Willem Elsschot) steeds letterlijk de tekst integreerde in de strip en in alle aspecten van zijn bewerking getrouwheid nastreefde. Hulsing behoudt de sterktes van de roman, maar kiest het verhaal eerder als een soort raamwerk voor zijn strip. Waar Matena de strip enkel als een middel gebruikt om de roman naar beelden om te zetten, verwerkt Hulsing de roman in een eigenzinniger strip die de kwaliteiten

van het medium ten volle uitspeelt. Zo speelt hij meer met de wisselwerking tussen het beeld en de tekst. Zijn losse, expressieve lijnvoering draagt ook bij tot dat eigenzinnige karakter. Waar Matena's strips dan ook bijzonder statisch bleven, behoudt *De Aanslag* de frisse speelsheid van een strip veel beter. Hulsing heeft meer geloof in eigen kunnen en durft zo *De Aanslag* te kneden tot een bruisende graphic novel.

Net als in zijn vroegere werk durft Hulsing zijn lezers wel eens te overschatten en snelle sprongen te maken in zijn verhaal. Hierdoor worden sommige passages wat moeilijker leesbaar. Toch is *De Aanslag* met voorsprong Hulsings sterkste werk. Hij blijft voortdurend evolueren als auteur, zowel grafisch als narratief. Vele stripmakers berusten na enkele jaren in een vaste stijl waarmee ze hun trouwe publiek telkens weer blij kunnen maken. Milan Hulsing verwacht zijn lezers daarentegen door te spelen met stijlen. Hij investeert telkens voor de volle honderd procent in elk van zijn projecten, en dat merk je zonder meer aan de resultaten. Er zijn dan ook maar weinig Nederlandse stripmakers die kunnen tippen aan het talent van Hulsing, en die een dergelijk consistent kwalitatief palmares kunnen voorleggen.

Hopelijk opent *De Aanslag* de deur naar het grote publiek en kan ook de bescheiden buitenlandse doorbraak van *Stad van Klei* breder worden. Milan Hulsing is immers een zeldzaamheid in het al te vaak door herhaling en herkenbaarheid geregeerde stripmilieu.

MARC BASTIJNS

<http://milan-hulsing.blogspot.be/> en www.oogenblik.nl